

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

Responsiua Poggij ad eundem Ducem Mediolanen[is.]

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

marū rerū notione non vulgi opinione / sed cōsilio / prudentia / auctē metimur. Ita vero nō minore laude putamus celebranda / q̄ domi & in pace v̄sa in rep. magno in honore semp̄ fuere. Semp̄ em̄ in illa cōsiliū grauitas fuit / integritas / cōtinentia / minima alieni ambitio / sui diligens custodia / amicorū charitas / profugiū oīn bo norum / tum artū liberaliū studia / talis deniq; moderatio / ut nihil potius q̄ Italiae pacē dare / afflictos tueri / sup̄bos cohibere / & fidem oīni auro utilitatiq; anteliter / sanctissimus senatus vester putet cogitasse. Quid de religionis cura & cōpore oronatis referam? in q̄bus a deo urbs v̄sa credit excellere / ut cum nōnullē Italiae urbes una aut alia in re habeant p̄clare / hac sola maxime non inferiores tm̄ / sed habere quodāmodo censeant esse. Hęc autē cum oīnibus nota sint / ad extēnā vestre ciuitatis laudē nō putamus reticenda / q̄ q̄ multa a nobis breuitatis causa cōsilio omīssa sint. Sed hęc ip̄a recensere visum est / ut oīnibus plane notū fiat nō carcos / sed oculatissimos (ut p̄diximus) hmōi fore diues. Non p̄sentia solū / sed p̄terita ac futura cōsiderari solent / & qui ex oīnibus que ad tranquillitatē ac pacem popule cōducant nouerint eligere. Tales igit̄ nos viros nō amabimus / nō amplectemur / nō in delicijs sumus habituri / nō supra oīn ingenia videre cōsuebitur. Nos qui dem illos ut dignū est / oīni cura / diligentia / amore p̄sequemur / quantoq; maior ob gloriā cōtentio belli nobis cum illis fuit / tanto beniuolētiē charitas obstrictior / & fides indissolublior semp̄ erit / ut nihil tam magnū aut arduū excogitari queat / q̄ ab eorū fraternitate & beniuolētia amplius possit auertere. curq; antiquior apud nos v̄tutis honos sit / q̄ Imperij aut diuitiarū ulla cupiditas. Quā obrem eruditissime vir nihil est qd̄ hmōi rumores magnificas / aut quidpiā insipientū voces ad laudem aut vitup̄atōem exstimes cōferre. Ea demū vera laus est / que a laudato viro proficisci solet. Vnica clemētiē & virtutū operatio laudē promeret. Verba autē si nihil amplius q̄ bonorū calumniā p̄ se ferant / cōtemnenda ac nullius momenti habenda sunt. Nos autē oīni cura diligentiaq; p̄stābimus / ut vitam istam de nobis extimatōem q̄ gratissimā nostre dignitati fuisse intelligas / nec minus cōciuiū tuorū amicitia ac fraternitatē amplectētes / totis viribus augemus / ut eorū bene facta in lucē prodeāt. Ad quos qd̄ nō laudē solū / sed utilitatē ac p̄cedentem status / rerūq; suarū / p̄sonā / opes / facultates deniq; (quo nihil antiquius nobis est) incōcussam fidem pollicemur / & oīa ip̄is grata offerimus leto corde / dispositū quocūq; facere ex q̄bus honos decusq; succedat florētissimē urbi vestre / cuius solū ac foelicem exoptamus libertatē. Vale amice noster dilectissime. Ex castro nostro Portetenis quinto Kalē. Augusti. 1438.

Laus vera

Illustrissimo Principi dno Philippo Marię
Anglo duci Mediolan. Poggii S.D.P.

Nisi vereretur adulatoris nomen / a quo sp̄ abhorruerit / p̄clarissime ac p̄stantissime Princeps / laudare plurib; v̄bis egregiā tuam p̄fecto q̄ meū uteris in scribēdo humanitatē. Quid em̄ humanius / qd̄ benignius fieri aut excogitari potuit / q̄ tantū ac talem principē seculi n̄ri p̄cipuū lumē ac decus / in quo p̄sca illa v̄tus ac probitas Italorū relucet / ultro scribere ad virum pusillū / ignotum sibi / nullis p̄sertim litteris prouocātū. Equidem tanto magis hęc tua humanitas atq; animi equitas extollenda est / quanto eam excellentiori in dignitate collocatā videmus. Sunt qui humiliori in loco cōstituti / etiā cōpellati litteris scriptores / cōtemnūt ac scribere inferioribus dedignant. At vero tua p̄stans virtus & excellens quedam animi magnitudo verbis solū meis admonita / tantū mihi scribere dignata est / ut ip̄is litteris me collaudare / p̄riam laudibus extollere / & suam erga illius statū & cōmoda egregiam mentis affectionem scriptis notam esse voluerit oīnibus / ad ostendendum / si quis secus sentire videret / q̄ sincerus sit erga nos animus tuus / q̄ promptus ac firmus ad mutuā beniuolentiā atq; amicitia conferendam. Quod eo multū

Gratulā
Prīcipis hu
manitati.

fuit iocūdius legere/quo plus fidei/roboris atq; auctoris scripta q̄ verba solēt hoībz
 afferre. Gratū extitit mihi: laudari abs te Principe omī laude ornatissimo: cuius ius
 dicitū apud oēs magnū pondus habet. Sed illud mīto mihi gratius atq; acceptius
 fuit: cuius vicq; quē ad meā rem p. oñ distū. Nam cū exq̄sitis v̄bis Florentiā urbem a
 deo gratū copioseq; laudaueris/ut nihil fere amplius ab hoīe amicissimo dici pos
 tuisset: maximū erga eam videris beniuolentię testimoniū prae te ferre. Adde q̄
 non solū laudes nr̄as p̄sequeris elegantissime: sed etiam tuū in nos amorē profite
 ris: utiq; nos velutū propriā in causa ab eorū vulgo/qui cecos appellant Floren
 tinos. Hoc mihi maximū p̄stat ac p̄cipuam voluptatē: quāquidē has lras existimo
 ad me mīlles tantū certissimū pignus amoris erga nos tuū. Non em̄ ad adūlandū/
 (quid em̄ minus egregiū Principem decet: aut quē in viuo adulationis inesset uti
 litas?) a te referri ista iudicō: sed ad demonstrandū quis sit tuus animus in populū
 Florentinū. Necq; em̄ tam ornate/tam copiose solemus laudare atq; extollere v̄bis
 eos/a quoq; utilitate et comodis mēs nr̄a est alienior. Itaq; ea vere & ex aīo a te scri
 pta esse cōfido: & qd̄ lris polliceris/īpo ope cōprobaturū. Fuit olim inter maiores
 nos & Florentinos ciues p̄ima de gloria & dignitate cōtentio: quos inter nō odio
 aut crudelitate certatū extitit/ sed de p̄stātia & laude dimicatū. Factū est id palam
 post obitū excellentissimi atq; omī laude dignissimi Principis p̄ris tui: cum ruente
 ad bellū & seip̄am seuo Marte cōficiēte Lombardia/Florentini semota bellorū
 cura/paci & otio dōsoluti: terūt. Et cum ad delēdū Imperiū p̄clari tui generis & san
 guinis sapius inuiterēt: tamē quia nullis odijs / sed pro libertate tm̄ sua cum patre
 tuo cōcertauerant: securi rerū suarū/quietere ab armis: satis sibi esse factum arbi
 trantes/ si p̄cul a belli suspitione libertate sua potirent. In te autē nedū odium uliū
 non ostenderūt: sed etiam antiquos discordias fructes vera pace & federe exci
 dere voluerūt. Bello q̄dem quo lanueses subegit: ut ip̄e suis/ nulla conditione im
 pelli potuisse Florentinos/ ut tuis aduersarijs opem ferrent: quos multi ad impedi
 endam tuā victoriā hortarent: p̄les vero id esse utile indicaret: tanta erat nobis ser
 uandi se deris & pacis potitūde cupido. Itaq; ip̄is ut aiunt manibus cōprehendere
 potes: nihil aliud respicere/ nihil aliud referre nr̄as cogitationes q̄ pacem ac liber
 tatis tutelam. Est em̄ ferme rerum oim publicarū raro quēq; bello lacerare: pro
 uocare ut plurimū & vi coactē ad arma descendūt. Nam cum res p. multorū arbi
 trio gubernet: multitudo aut quietem appetat & tranquillitatē: impulsa & necessi
 tate potius q̄ voluntate bella suscipit: & aut pro ulcēdis hostibus/ aut iniuriā pro
 pulsanda. Sed accidit fatalis q̄dem motus tempm/ ut arbitror: & maioris cuiusdā
 Principis culpa: qui p̄ nr̄as calamitates suam potentiā augeri cupiebat: quo nō de
 tuis aut nr̄is opibz/ sed de fide & dignitate certabat. & cum uterq; pacem optaret:
 in eius quē dixi opa bellū pro pace formidantis/ concordia ab utroq; appetitā diu
 tius impediuit. Secuti sunt deinceps varij dissensionū fluctus inter nos: quibz tum
 omnibus satis aperte perspiciere licuit: nullo tui odio / aut maliuolentiā pugnas se
 cum dudū Florentinos: sed totandē solum causa libertatis: cuius possessionē omī
 ope defendendā semp viri doctissimi censuerūt. Q. si quibus chara & dulcis esse
 libertas debet/ Florentino certe p̄plo decet esse gratissima: apud quos (obloquā
 tur maliuoli atq; inuidi quātum libet) est solida veraq; libertas. Non em̄ unus/ aut
 alter impat non optimatū aut nobiliū factus regnat/ sed p̄p̄s equo iure accitus ad
 minima ciuitatis. Quo fit: ut summi/ infimi/ nobiles/ ignobiles/ diuites/ egeni cōmit
 ni studio cōspirent in cām libertatis: proq; ea cōseruanda nullos effugiat sumptus/
 nullos labores/ nulla discrimina reformident. Nihil deniq; tam durū atq; arduum
 videat/ quod non subeundū dicat: ut gaudeant accepta a patribz libertatis here
 ditate. Oibus qui modo ciuis nomen tueri possunt idem impetus est/ idem ardor:
 ut saltem patrię defendat. Cuius incolumitatē optare/ cōmoda appetere/ p̄ricula
 suo.

Res p. ois
paci intēta,

P̄ris d̄fens

Florentia p
stantissima.

Pacis affe
ctio.

amottere & diuino & hūano iure hoīes cogunt. Huius ppugnatores oīm sermōe celebrant oppugnatores; nec oīm gentiū memoria damnauit. At qui certus sum te olim nobiscū non ad libertatē delendā / sed pro tuendo honore & dignitate ut scribis cōtendisse. Nam si quis ea esset imanitate / ut laudem sibi q̄reret ex nostra oppōsitione: viam verē laudis ignoraret / viuis odio mortaliū oīm / & mortuis ex creatione dignissimus. Quis em non oīm saeculorū obliuione damnādus esset: qui gentis Aethruscē decus / magnū Italiē splendorē / hanc v̄tutis aemulam libertatem appeteret extinguere. Laudat bello ac pace v̄tus Aethruscē atq; amplitudo om̄ibus tum graecis / tum latinis: emanauit tū eius nomē & gloria ob res magnifice gestas etiā ad exteras nationes. Sed ab eorū gestis & virtute nequaquā Florentia uel la ex parte degenerauere: quin potius partā a suis maioribus nobilitatē & laudē pro viribus auxerūt. Sunt in Italia plurimē p̄clarissimī atq; magnificē: sed nulla videt nobis neq; acumine ingenij / neq; doctrina / neq; sapientie studijs / neq; citū prudentia / neq; moribus / neq; ullo v̄tutis genere p̄ferenda. Nam si que v̄tute / vel humanitatis studijs / vel oīm disciplinarū doctrina / vel agendorū prudentia / vel fide / vel pietate in Italia claruerunt: p̄cipuū inter eos locum (pace ceterarū dixerim) sibi vendicant Florentini. Haec om̄ia accepta referimus a sola libertate: cuius diuina possessio ingenia nostra ad v̄tutis cultū erexit atq; excitauit. Quanta igitur leticia / quanta cōsolatione / quanta mentis alacritate me affectū tuis lris putas: cū ipso oculis cernere videar / singularē quā ad statum nostrē patrie geris affectionē: cum te Florentinos oīm diligentia & amore ut dignū est profecuturū scribas: cum pro nostra utilitate & status protectione opes / facultates / personā insup pollicearis: ut sit nihil futurū (ut verbis utar tuis) quod tuū animū a nostra fraternitate & beniuolentia possit auertere: que talia sunt / ut vota mea tuis verbis exupari quodāmodo videant. Adeo igitur cōsolor verbis istis: tantū tuę oblationes mihi fiducia p̄hibent: ut procul dubio sperem nos tua opa in diuturna qd' solū cupimus pace quieturos. Etem si multa ad beniuolentiā / dissensio ad concordia / discordia ad v̄tutē bellum ad pacem cōuersa mihi p̄sudent: nihil tam posse emergere qd' immutare queat tuam sanctissimā voluntatē. Qua in re dabitur a nobis diligentia & sollicitudo: ut tibi & reliquis innotescat nostrū seruandę pacis desiderū. Hanc qdem bello semp priorem duximus: dūmodo procul ab insidijs esse videret. Loquor hoc apud te liberius: inuitatus tua in scribendo humanitate: atq; eo in his verborum libertus / quo eloquētius a te laudari video Florentinos ob defensam ab eis habitam libertatē. At vero cere existimo / sancte & oīm cum fide ac pietate te que scribis esse citurū p̄inde atq; a te dicunt. Etem si boni Principis atq; oīm laude cumulati / cuius sem te esse volumus / esse sapiētes putant: bñficia & placabilitate honorē & gloriā q̄rere: si malle diligē q̄ timeri: si potentia a Deo cōcessam ad hoīm salutē non ad p̄nticiem vertere: si odia ad charitatē / hostes ad amicitia flectere: quemadmodū tu ipse paulo ante p̄claro exēplo docuisti: si getem & ocū tumultum anteferre: certus sum eodē te Principem oīm qui viuunt sapientissimū / exquisita ope atq; opere enixurū: ut pax diuturna inter nos vigeat: ut nulla tuorū culpa nouarū discordiarū aut belli suspiciōnū causę exortant: ut aliqñ a diutinis bellis quibus iam diutius equū erat Italia cōquillata est / cōquiescamus: ut ocio & tranquillitate / q̄ semp appetere p̄fessus es / per opus tuę prudētię potiamur: ut iactis amicitie int nos fundamētis molem supēdifices inuiolabile atq; incōcussam. Nos q̄ppe oblata oīm sumptis: curā / mente / cōsilia / aim defleximus ad fruendā pacē: nihil aliud q̄retes / nihil aliud petētes nisi qd' honore citiū esse debet: ut in libertate nra cū ocio & in dignitate viuamus. Eandem mentem cum tibi quoq; inesse assueres: cōpotes voti nos tua reddet prudentia: ut pace mutua cōmunibus incrementis reuiuiscant

halorū vires & ad priorem gl'iam reuertant. Quāvis autē minime necessariū videatur hortari tuam excellentiam ad eum vitæ cursum/ad quē te video tuā sponte adeo accensum ut hortatore non egeas: tamē charitate patrię ac pacis cupiditate motus/te hortor / rogo:& per eam fidem quam mihi tua verba præstant obsecro atq; obtestor: ut pacis animum sumens / eam ciuitatem quæ tecum olim omnem inimicum animum deposuit: quæ tibi aliquando fauiri: quæ cum tibi sanctissimum sedus quondā fuit: quam nuncq; voluntarie tecum pugnare reperisti: ornata/auratam/atq; amplificatam tua indulgentia velis: ut eos qui fidem patrię seruant/speres tuis quoq; rebus futuros esse fideles: utq; illos qui nihil tuorum appetūt/ quin potius libertate salua præclarū te atq; amplissimū cupiūt: cōcupita pace/desiderata quiete/exoptato odo frui gaudeas. Quę cum egeris: acturū vero cōfido: eam quę p'daris principibus scimus famā & gloriā adipisceris / firmā quidem & nullis sæculis defuturā. Ego/tu modo voluntatē meam cōfirma/ tuorū operū & laudis preconem quendā me futurū profiteor. Et quāvis parū ingenio valeam/ minus v'olo quā tu: in doctioribus atq; eloquentioribus scribendi occasione præstabo. Vale Princeps inclyte. & me in tuorū numerū ascribe. In terra noua Die. xv. Decēbris.

Poggius florentinus Cosmo de Medicis S.D.P.

Quāmi suauissime Cosme/te olim patrijs pulsū laribus absens lris sum cōsolatus: nunc quoq; cum sis decreto publico reuocatus in patriam/ p'senti tibi gratulari p'senti hac ep'la institui: ut mœroris p'teriti/ quo & ipse particeps fuit/ memoriā p'sentis gaudij modesta cōsoleatur. Et quide; necessitas dum cogit: vt qd' sermone agi nequebat/ scribendi officio assequi conaret: nunc non sponte mea cum te alloq; liceat/ decreui litteris profequi hanc nostram gratulatōem. Cum enī colloctio ad patricos puenire soleat: citiq; verba p'teruolet audientū aures: visum est mihi res cōtū: ut ad alios quoq; qui nostris insulis licet epl'is delectant/ huius cōgratulationis officij pueniret. Verum exquirēti mihi atq; animo versanti quo maxime modo mihi satissacerem in hoc munere suscepto: dubitatio quedam suborta est: & cahaud quāq; parua: quę nam præcipue res esset in qua tibi potissimum gratularer. Nam cum multa tibi intelligam uno tempore restituta: & ea quidem egregia / ex quibus homines summa afficiunt animi voluptate: illa tamen conditione existunt: vt in casus & fortunę arbitrio ac ditione sita esse videant: nullaq; in his solida ac firma possit inesse gratulatio. Domus enī/opes/dignitates/amplitudo/honores/summus in ciuitate locus quibus plurimi iudicent: sintq; ampla & præclara/homini p'sentem rem publicam gubernanti: tamē ut ab alijs conferunt/ ita possunt etiā auferri: ut si quis ob eam causam letari velit: etiam meditari ipm debeat mœrorem quoq; eiusmodi rebus posse coniungi: neq; in ipis diuturnā/ sed temporaneā quam admodum fragilem debere addici gratulatōem. Itaq; cū in earum rerum cōmémoratione quas populus florentinus una tibi restituit / longa possem versari orationes: ne& in his varias congratulandi rationes exquirere: maius tamen est quidem & certius quod querimus/ ex quo veram gratulandi materiam arbitror esse elicendam. Id enim es profecto in hoc tuo reditu consecutus/ quod nullus eorum ciuū quos p'nfca ætas aut nostra tempora tulerunt/ quos quidem similis tempestas iactauerit/ unq; fuerit adeptus. Nam cui eorū quos legitis/ au diuinas/ vidimus gloriarī licet se tanto omnīū ordinū consensu/ tanto ciuū plausu/ tanta singulorum leticia/ tanto cōmuni gaudio restitūtū. Nihil unq; ciuitas egit libentius: nullus unq; tam diligens cōmodi sui conferuator fuit/ q; tui reditus procurator. Nullus in sua dignitate retinenda studiosior fuit/ q; in tua restituenda. Vna mens atq; opinio erat omnīū ciuū: non tam tuam/ sed propriā cuiusq; in medio versari: proq; retinenda etiā aias ponēdas esse existimabāt. Lege siue grecos/ siue romanos libros: neminē sane repies (uno dūtaxat excepto M. T. Cicerōe) qui sit tibi hac lau-

Cōgratulationia super reuocatoe in patriam.

Cosmi letā restitutio.